

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра загальновійськових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Лідерство у військовій сфері»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2024

Харків 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Лідерство у військовій сфері» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2024. 26 с.

Розробник:

Колдашов Олег Вікторович, старший викладач
кафедри загальновійськових дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін
(протокол № 11 від 11 червня 2024 р.)

Начальник кафедри – Корольов Станіслав Сергійович, кандидат історичних наук, доцент

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Очікувані результати навчання	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни	11
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни	14
5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	15
6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	15
7. Критерії оцінювання результатів навчання	16
8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти	22
9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	22

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Лідерство у військовій сфері» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність».

Найменування показників	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова
Кількість модулів – 3		Період підготовки: 2024-2027
Загальна кількість годин – 120	Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»	Семестр
Тижневих годин: аудиторних – 2-4, самостійної роботи здобувача вищої освіти – 2-4		6
	Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»	Лекції
		20 год.
	Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	Практичні заняття
		40 год.
	Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	Самостійна робота
		60 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

Мета навчальної дисципліни – сформувати знання про систему професійних вимог та основних ціннісних засад становлення, розвитку й утвердження ідентичності українського військового лідера; закласти стандарт формування лідерської компетентності та забезпечити практичні механізми її реалізації на різних рівнях соціальної взаємодії у процесі виконання визначених навчальних, службових і бойових завдань, та ефективної організації командної роботи.

Завдання – в результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні *знати*:

особливості різних стилів лідерства та передумови ефективного лідерського впливу;

специфіку підготовки лідерів у збройних силах країн-членів НАТО;
характерні особливості командної роботи офіцера-лідера;
способи і напрями командоутворення та забезпечення злагодженості
військових колективів;

особливості управління конфліктами у військово-соціальних спільнотах;
специфіку комунікативної підготовки офіцера-лідера, комунікативні
принципи оптимізації службових відносин;

алгоритми контролю бойового стресу військовим лідером у процесі
виконання завдань за призначенням;

вміти:

пояснювати соціальну значущість військової служби, її позитивні та
негативні прояви;

мотивувати і надихати особовий склад своїм прикладом до прийняття
рішень та вчинення дій під час підготовки і виконання завдань за призначенням;

вдосконалювати індивідуальну та колективну бойові спроможності;

забезпечити інтегральний розвиток, командостворення і згуртування
особового складу;

сприяти особистій та командній (колективній) відповідності міжнародним
принципам військового лідерства;

застосовувати ефективні способи внутрішньої комунікації, формувати
позитивний морально-психологічний клімат і здійснювати ефективний вплив на
особовий склад.

Пререквізити: «Статути Збройних Сил України та їх практичне
застосування (у тому числі стройова підготовка)», «Історія війн та воєнного
мистецтва», «Організація військового зв'язку», «Бойова система виживання
воїнів (у тому числі тактична медицина)», «Основи військового лідерства»,
«Правові засади забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері», «Основи
військового управління (у тому числі за процедурами Troop Leading Procedures)»,
«Загальна тактика», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка»,

«Стрілецька зброя та вогнева підготовка», «Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)».

Кореквізити: «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Стрілецька зброя та вогнева підготовка», «Загальна тактика», «Міжнародне військове співробітництво України».

Постреквізити: «Управління повсякденною діяльністю підрозділів», «Запобігання військовим кримінальним правопорушенням», «Управління діями підрозділів Національної гвардії України в службово-бойовій діяльності», «Управління діями підрозділів Національної гвардії України в спеціальних операціях», «Внутрішні комунікації та психологічна підтримка», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН НД-1	Сприяти особистій та командній (колективній) відповідності міжнародним принципам військового лідерства.
РН НД-2	Мотивувати особовий склад своїм прикладом до прийняття рішень під час підготовки та виконання завдань за призначенням.
РН НД-3	Демонструвати лідерські якості та поведінкові навички для розв'язання проблемних і конфліктних ситуацій у військовій організації.
РН НД-4	Демонструвати знання принципів формування здоров'язберігаючих компетентностей, зміцнення резервних можливостей військового лідера, вироблення навичок здорового способу життя.
РН НД-5	Формувати позитивний морально-психологічний клімат і здійснювати ефективний вплив на особовий склад.
РН НД-6	Здійснювати ефективну комунікацію всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті; аргументувати свою позицію, використовуючи сучасні інформаційні та комунікаційні технології.
РН НД-7	Аналізувати стан військової дисципліни та правопорядку у частинах і підрозділах, ефективність діяльності командно-керівного складу частин і підрозділів щодо їх зміцнення, запобігання правопорушенням.
РН НД-8	Аналізувати конфлікт з позицій сучасної конфліктології, попереджати та конструктивно розв'язувати конфлікти у колективі військовослужбовців.
РН НД-9	Вести дискусію й управляти аудиторією, уникати логічних помилок у суперечці та дискусії, проводити ділові переговори з урахуванням особливостей комунікаційної ситуації, етичних вимог та психологічних закономірностей переговорного процесу; визначати заходи щодо підготовки публічного виступу.

РН НД-10	Застосовувати методи та технології військових лідерів у згуртуванні особового складу (командостворення, формування, розвиток і підтримка боєздатних «команд бойових побратимів» (бойового побратимства)).
РН НД-11	Аналізувати механізми формування високого рівня стресостійкості та психологічної опірності військовослужбовців.
РН НД-12	Приймати управлінські рішення в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних, спеціальних і військово-професійних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і

технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 1.1. Здатність удосконалювати свій професійний рівень та набувати нові знання.

ЗК 1.2. Здатність до пошуку альтернативних рішень у професійній діяльності.

ЗК 1.3. Здатність бути лідером, стимулювати на досягнення спільної мети, брати на себе відповідальність.

Спеціальних компетентностей:

СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК18. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення правопорушення.

СК19. Здатність здійснювати взаємодію з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони, у тому числі при усуненні потенційних та реальних загроз державному суверенітету та територіальній цілісності держави.

СК 1.1. Здатність до реалізації міжнародних стандартів прав і свобод людини у правоохоронній діяльності.

СК 1.3. Здатність до перенесення диференційованих фізичних навантажень; експлуатації й обслуговування техніки; прийняття рішень в ході повсякденної службової діяльності, під час мобілізації, воєнного/надзвичайного стану та в умовах ведення бойових дій.

СК(НГ)6. Здатність здійснювати морально-психологічне забезпечення діяльності військового підрозділу та здатність витримувати тривалі різнопланові фізичні навантаження.

Військово-професійних компетентностей:

ВПК 3. Здатність застосовувати на практиці основні положення теорії управління і прийняття рішень, алгоритми прийняття управлінських рішень, принципи та процедури ефективного управління підрозділом (у тому числі за стандартами НАТО); проводити історико-ретроспективний аналіз.

ВПК 4. Здатність аналізувати і усвідомлювати місію; вести за собою особовий склад до її виконання, демонструючи цінності, властивості характеру і мислення на основі прикладів етосу Воїна та видатного військового лідерства.

ВПК 5. Здатність вдосконалювати свої фахові, методичні та фізичні навички; особисто проводити заняття з бойової підготовки з особовим складом (підрозділом); працювати з таємними документами, зберігати зброю і боєприпаси, забезпечувати додержання заходів безпеки на заняттях; підтримувати постійну готовність підрозділу до виконання завдань за призначенням у мирний та воєнний час.

Програмних результатів навчання:

РН2. Вести міжособистісний діалог та превентивну комунікацію з метою виконання завдань професійної діяльності.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях.

РН7. Взаємодіяти із суб'єктами забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку, а також здійснювати комунікацію з фізичними та юридичними особами з метою виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності.

РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для виконання професійних завдань.

РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

PH12. Адаптуватися і ефективно діяти у стандартних професійних ситуаціях, а також у разі ускладнення оперативної обстановки, підвищення фізичного та психологічного навантаження.

PH15. Працювати самостійно та в команді при виконанні службових (посадових) обов'язків та під час розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері правоохоронної діяльності.

PH22. Оцінювати оперативну (бойову) обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати їх розвиток, застосовувати тактичні методи превентивного та силового втручання для запобігання та припинення правопорушень, усунення загроз внутрішньому безпековому середовищу, державному суверенітету та територіальній цілісності держави, у тому числі у взаємодії з іншими уповноваженими на це органами та громадою.

PH 1.4. Визначати професійні завдання і організувати підлеглих для їх виконання, брати на себе відповідальність за отримані результати та здійснювати службові обов'язки у нестандартних ситуаціях за наявності неповної або обмеженої інформації.

PH 1.5. Виявляти навички фізичної підготовленості; експлуатації й обслуговування техніки; тактичного планування, моделювання та прийняття оптимальних рішень в умовах невизначеності.

PH(НГ)6. Забезпечувати стійкий морально-психологічний стан військового підрозділу та витримувати тривалі різнопланові фізичні навантаження.

Результатів навчання з військово-професійної підготовки:

PHвпк 3. Знати і розуміти принципи та процедури управління підрозділом за стандартами НАТО та вміти їх використовувати для досягнення службових і бойових цілей; приймати обґрунтовані рішення на дії підрозділу в умовах бойової обстановки з використанням принципів і процедур за стандартами НАТО; вміти проводити історико-ретроспективний аналіз дій.

РНвпк 4. Знати і розуміти особливості професії офіцера, основи військового лідерства, цінності, властивості характеру і види мислення видатних військових лідерів на прикладах їх військово-професійної діяльності і етосу Воїна.

РНвпк 5. Знати методи вдосконалення своїх фахових та методичних навичок, особисто проводити заняття з бойової підготовки з особовим складом (підрозділом); вміти працювати з таємними документами; надійно зберігати зброю і боєприпаси, майно підрозділу, керувати веденням ротного господарства підрозділу; забезпечувати додержання заходів безпеки на заняттях, стрільбах (польотах, походах), навчаннях (тренуваннях), перевірках готовності.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль № 1. Формування компетенцій військового лідера.

Роль військового лідера в системі військово-соціального управління. Військовий менеджер і вимоги, що ставляться до нього. Загальні фактори управлінської діяльності військового менеджера. Присяга та її значення під час виконання службово-бойових завдань. Українські традиції військового лідерства. Лідерські ролі, рівні лідерства та лідерські команди. Визначення та класифікація військових організацій. Системний, ситуаційний і процесний підходи до управління організацією.

Лідерство та еліта. Поняття військової еліти. Теорії еліт. Військові еліти в США та інших країнах НАТО. Становище військової еліти впродовж ХХ ст. Роль військової еліти у процесі державотворення. Формування військової еліти сучасної України.

Морально-етичні засади професійної діяльності військового лідера. Морально-етичні вимоги до військовослужбовців в нормативних документах НАТО. Морально-етичні засади професійної діяльності командирів. Лідерська етика. Цінності та традиції військової служби. Поняття військового обов'язку, особистої моралі та професійної етики офіцера. Етичні рішення. Етика

взаємовідносин офіцера з цивільними особами. Негативні наслідки неетичної поведінки. Роль керівника (лідера) у забезпеченні рівних прав та можливостей жінок та чоловіків. Формування добросесної поведінки та професійної етики військових лідерів.

Компоненти управлінської діяльності військового лідера. Морально-психологічні засади управлінської діяльності військового лідера. Процеси прийняття рішень в організації. Основні вимоги до прийняття управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Планування та прогнозування як основа прийняття управлінських рішень. Структура та зміст військової організаційної та управлінської культури. Мотивація як функція військового управління. Теорії мотивації та їх значення для управління підлеглими. Організаційні бар'єри в керівництві. Сила впливу та лідерства. Харизматичне лідерство. Надихаюче лідерство. Приклад для наслідування. Загальні засади розвитку лідерського потенціалу. Методи виявлення лідерського потенціалу. Здатність до лідерства на особистому, груповому та організаційному рівнях. Технології формування та розвитку лідерських якостей військового керівника. Характеристика методів вивчення самодетермінації, саморозвитку, самоактуалізації військового лідера.

Модуль № 2. Лідерство та робота в команді.

Основи командної роботи військового лідера. Побудова ефективної команди. Робота в команді та взаємозалежність. Особливості командної роботи офіцера-лідера. Техніки безпосереднього (персонального) впливу лідера на особовий склад. Техніки організаційної взаємодії лідера з командою. Конкуренція в контексті лідерства. Конкурентоздатна команда. Властивості характеру та прояви токсичної поведінки військовослужбовців. Протидія проявам токсичної поведінки військовослужбовців.

Комунікативна підготовка військового лідера. Мета та складові внутрішніх комунікацій військового лідера. Шляхи підвищення ефективності внутрішніх комунікацій. Комунікативні принципи оптимізації службових

відносин. Командирське інформування (задоволення військовим лідером інформаційних потреб особового складу). Бойове інформування (тлумачення БН/БР, зважаючи на потреби особового складу). Аналіз проведених дій. Моделі комунікації. Комунікація з місцевим населенням. Оборона та засоби масової інформації.

Лідерство як процес взаємодії та спілкування. Роль ефективного спілкування в реалізації лідерства та виконанні службових завдань. Комунікативні прийоми надання спілкуванню позитивної емоційності. Елементи мистецтва переконання. Міжособистісні комунікації в командній роботі. Роль і місце лідера в комунікаційних процесах. Управління конфліктами у військово-соціальних спільнотах.

Техніка ефективного публічного виступу. Схеми виступів. Час і правила концентрації уваги аудиторії. Ефективні прийоми впливу на масову психологію. Мовні стратегії в публічних виступах. Сугестивні методики.

Підтримання офіцером-лідером військової дисципліни та культури здорового способу життя. Роль і місце військової дисципліни у виконанні завдань військової служби. Основні вимоги до діяльності посадових осіб підрозділу щодо зміцнення військової дисципліни. Система роботи зі зміцнення військової дисципліни в підрозділі (частині). Загартування і фізичний розвиток військовослужбовців. Формування прихильності військовослужбовців до здорового способу життя.

Модуль № 3. Психологічні засади управління військовою діяльністю.

Психологічні засади розвитку особистості військового лідера. Місія військовослужбовця як командира-лідера. Професійні якості офіцера як командира та управлінця. Емоційний інтелект командира-лідера. Соціальний інтелект командира-лідера. Оцінка та діагностування конфліктності особистості. Діагностика соціального інтелекту Дж. Гілфорда.

Психологія управління військового лідера в бойових умовах. Роль і місце військового лідера під час ведення бойових дій. Поведінка військового лідера під

час ведення бойових дій. Вплив стрес-факторів бою на психіку військовослужбовців. Техніки формування військовим лідером стресостійкості окремих військовослужбовців та команди в цілому. Досвід військових лідерів зі зняття стресу у бойовій обстановці. Алгоритм контролю бойового стресу військовим лідером у процесі виконання завдань за призначенням (на прикладі кейсів бойової обстановки). Критерії діагностики бойової психічної травми.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Формування компетенцій військового лідера.						
1.		Тема 1. Роль військового лідера в системі військово-соціального управління.	12	2	4	6
2.		Тема 2. Лідерство та еліта.	8	2	2	4
3.		Тема 3. Морально-етичні засади професійної діяльності військового лідера.	12	2	4	6
4.		Тема 4. Компоненти управлінської діяльності військового лідера.	20	2	8	10
		<i>Разом</i>	52	8	18	26
Модуль 2. Лідерство та робота в команді.						
5.		Тема 1. Основи командної роботи військового лідера.	16	2	6	8
6.		Тема 2. Комунікативна підготовка військового лідера.	8	2	2	4
7.		Тема 3. Лідерство як процес взаємодії та спілкування.	12	2	4	6
8.		Тема 4. Підтримання офіцером-лідером військової дисципліни та культури здорового способу життя.	8	2	2	4
		<i>Разом</i>	44	8	14	22
Модуль 3. Психологічні засади управління військовою діяльністю.						
9.		Тема 1. Психологічні засади розвитку особистості військового лідера.	12	2	4	6

10.		Тема 2. Психологія управління військового лідера в бойових умовах.	12	2	4	6
		<i>Разом</i>	<i>24</i>	<i>4</i>	<i>8</i>	<i>12</i>
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	20	40	60

5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах: опанування рекомендованої/нової наукової та навчальної літератури, інших тематичних інформаційних джерел;

опрацювання конспектів лекцій;

аналіз релевантних документальних джерел;

робота з Інтернет-ресурсами;

підготовка до практичних занять;

перегляд відеокейсів;

підготовка до виконання тестових завдань;

самотестування;

підготовка індивідуальних робіт;

підготовка до підсумкового контролю (диференційованого заліку).

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри загальновійськових дисциплін.

6. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Лідерство у військовій сфері» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни *на практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, участь у розробці кейсу.

У ході практичного заняття здобувач може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 0,25; 0,5; 0,75);

контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі виконання тестового завдання. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача у вивченні поточного матеріалу.

Впродовж семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та індивідуальної роботи, за якої здобувач допускається до складання диференційованого заліку, становить 25 балів.

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

7. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Лідерство у військовій сфері» при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль						Індивідуальна робота здобувачів	Підсумковий контроль (диференційований залік)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3				
Заняття	Тестове завдання	Заняття	Тестове завдання	Заняття	Тестове завдання	max 10	max 60	max 100
max 6,75	max 5	max 5,25	max 5	max 3	max 5			

Критерії оцінювання (диференційований залік):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль	Max 0,75	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.

на практичному занятті	0,5	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	0,25	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Тестове завдання	Max 5	85-100 % правильних відповідей.
	4	65-84 % правильних відповідей.
	3	40-64 % правильних відповідей.
	2	20-39 % правильних відповідей.
	1	10-19 % правильних відповідей.
	Min 0	До 10 % правильних відповідей.

Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти: Наукова доповідь	Max 10	Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно, повно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Ґрунтовно вивчена сучасна вітчизняна та зарубіжна наукова література, нормативні джерела, практика органів охорони правопорядку, офіційна статистика. Проведено соціологічне дослідження – опитування, анкетування тощо. Наведені посилання на використані джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота правильно структурована, має вступ (обґрунтування актуальності дослідження, постановка його мети та завдання), повно висвітлено стан наукової розробленості проблеми, наведено узагальнення наукової літератури, законодавства та інших джерел. Окрім викладення матеріалу робота містить власний авторський підхід до вирішення розглядуваної проблеми та висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.
	8	Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав основні сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові літературні джерела, законодавство, релевантну правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані інформаційні джерела. Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота добре структурована, має обґрунтування актуальності дослідження; висвітлюється загальний стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить аргументовані авторські висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.
	6	Послідовно та грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав незначну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових літературних джерел, законодавство, правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані джерела.

		Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота структурована, має обґрунтування актуальності дослідження, висвітлюється стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить окремі авторські висновки.
	4	Робота недостатньо структурована, не має послідовності та логічності викладення матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела. Наявна незначна кількість посилань на судову та / або правозастосовну практику. Представлена робота не повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася. Обрана тема є актуальною, але відсутній авторський підхід при дослідженні більшості питань.
	2	Робота недостатньо структурована, не має змістовної логічності у викладенні матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела, але не звернувся до правозастосовної практики. Представлена робота не в повній мірі відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, виконана неакуратно, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася; відсутні авторські висновки.
	Min 0	Представлена робота не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня; містить ознаки академічної недоброчесності.
Реферат	Max 10	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також надана власна оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми, та (або) висловлені авторські пропозиції. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.
	7	Переважна більшість питань плану реферату висвітлена повно та точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну тему. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації.

	3	Питання плану теми висвітлені поверхово. При написанні реферату використана незначна кількість монографічних та нормативних джерел із числа рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки.
	Min 0	Тема реферату не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).
Анотування прочитаної додаткової літератури з курсу	Max 4	В роботі здійснена анотація обраних за погодженням з викладачем-науковим керівником джерел. Наведено бібліографічний опис анотованого джерела, надана характеристика його змісту, виділена головна ідея, ключові положення. Анотація містить не лише огляд прочитаного матеріалу, а й аналітичну позицію здобувача вищої освіти з приводу отриманої інформації. Курсант продемонстрував вміння працювати з літературою, аналізувати норми чинного законодавства, використовувати наукові джерела та правозастосовну практику, робити обґрунтовані висновки. Анотація відповідає вимогам, які пред'являються до такого виду робіт. Вказуються причини обрання певної теми, джерел, робіт конкретних авторів, обґрунтовується актуальність теми, наводиться думка курсанта щодо усвідомленого матеріалу та формулюється висновок.
	2	Анотація здійснена поверхнево, містить лише огляд прочитаного матеріалу. Курсант не продемонстрував вміння працювати з літературою, ґрунтовно аналізувати норми чинного законодавства, використовувати у необхідній кількості наукові джерела та правозастосовну практику, виокремлювати проблеми правозастосування та головну думку. Зроблені висновки не в повній мірі відображають зміст анотованого матеріалу або є помилковими.
	Min 0	Анотація містить лише загальний огляд дослідженого матеріалу. Зроблені висновки не відображають його зміст, є помилковими або містять ознаки академічного плагіату.
Есе	Max 6	Есе виконано самостійно, сумлінно та добросовісно. Містить ключову ідею, що розкривається у змісті роботи на конкретних прикладах із судової практики, підходах науковців, але з формуванням та наведенням автором власного ставлення до досліджуваного питання.
	4	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки, недостатнє обґрунтування досліджуваного питання.
	2	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, не відповідає стилю есе, не містить авторського висновку щодо розглядуваного питання.

	Min 0	Тема есе не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).
Складання термінологічного словника	3	Здобувач вищої освіти повністю виконав завдання стосовно створення заздалегідь узгодженого переліку термінів, що відображають термінологію галузі (кількох галузей) знань або лексику спеціальної сфери. Складено список термінів, пов'язаних із певною тематикою дисципліни, що вивчається, та надано їх визначення. Підготовлений словник містить не менше 10 термінів. Курсант спирався при підготовці словника на чинне законодавство, міжнародні нормативні акти, а також сучасну вітчизняну та зарубіжну наукову літературу за обраною темою.
Розробка схем, таблиць, діаграм	3	Розроблено схему, таблицю, діаграму на основі комплексного аналізу чинного законодавства, узагальнення правозастосовної практики, опанування літературних джерел з навчальної дисципліни, яку вивчає здобувач вищої освіти. Належна систематизація матеріалу дозволила ґрунтовно проаналізувати взаємозв'язки, відмінності тощо. Цей вид індивідуальної роботи бажано проілюструвати презентацією, що значно підвищує її ілюстративність. Робота виконана акуратно, ретельно, ґрунтовно, самостійно.
Створення презентації	3	За допомогою програми Microsoft PowerPoint або за вибором курсанта іншого зручного програмного забезпечення підготовлено презентацію однієї з тем навчальної дисципліни, що вивчається. Подача матеріалу повинна бути динамічною, цікавою, ілюстративною, з використанням різних видів зображень. Презентація має містити не менше 10 слайдів та повністю розкривати питання.
Створення короткометражного фільму	10	Презентується фільм тривалістю не менш 2-3 хвилин аудіо-відео або відео контенту. Сюжет фільму отоплюється єдиною метою, містить ідею, яка заздалегідь обговорена з науковим керівником. Фільм виконаний якісно, звук чіткий, є доступним для перегляду.
Написання та опублікування тез доповіді на конференції	5	Тези виступу на науково-практичній чи науковій конференції відповідають вимогам, які висуваються до такого виду роботи. Вони лаконічно формулюють ключові моменти, що презентують доповідь, з якою здобувач вищої освіти виступив або бажає виступити на конференції. Тези оформлені відповідно до вимог, що висуваються організаторами конференції чи видавництвом. Максимальний бал виставляється за умови їх опублікування.

Диференційований залік Зараховано	Мах 60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.

Не зараховано	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.
---------------	-------	---

8. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти

Шкала підсумкового педагогічного контролю (диференційований залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

9. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
2. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 551-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>
3. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>

4. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-ХІІ.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>
5. Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти : Наказ Міністерства оборони України від 15.02.2024 р. № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0453-24#Text>
6. Доктрина військового лідерства у Збройних Силах України. ОП 1-296 : затв. Начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 22.01.2024 р. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/01/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%E2%84%962-.pdf>
7. Доктрина публічного спілкування. Військова керівна публікація військовим організаційним структурам з порядку організації публічної інформаційно-комунікаційної діяльності у Збройних Силах України. ВКП-18(00).01 : затв. Головнокомандувачем Збройних Сил України від 19.09.2020 р. URL: https://www.mil.gov.ua/content/standarts/doktryna_pyblyck_spilk_20200919.pdf
8. Доктрина розвитку військового лідерства у Збройних Силах України. ВКП 7-00(03).01 : затв. Начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 01.12.2020 р. URL: https://dovidnykmpz.info/wp-content/uploads/2020/12/Doktryna_rozvytku_viyskovoho_liderstva_v_Zbroynykh_sylakh_Ukrainy_compressed.pdf
9. Про затвердження Інструкції з оцінювання рівня авторитету і лідерства командирів (начальників) у Збройних Силах України : Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 05.07.2018 р. № 249. URL: <https://dovidnykmpz.info/zagalni/nakaz-heneral-noho-shtabu-zbro-nykh-sy-12/>

Література

Основна література

1. NATO STANDARD APP-06 (Allied Procedural Publication). NATO joint military symbology. Published by the NATO STANDARDIZATION OFFICE (NSO), 2017. 922 p.
2. Військове лідерство: компетентність, впевненість, гнучкість : універс. навч. посіб. для рейнджерів. Київ : КНТ, 2023. 280 с.
3. Військовий Етос сержантського та старшинського складу Збройних Сил України. ТКП 1-00(203)01(62).01 : затв. Головнокомандувачем Збройних Сил України 18.11.2021 р. 36 с.
4. Внутрішні комунікації військового лідера. Порадник для офіцерів та сержантів. Київ : Центр морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України, 2020. 15 с.
5. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С. Основи психологічної допомоги військовослужбовцям в умовах бойових дій : метод. посіб. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2015. 170 с.
6. Лідерство та девіантна поведінка військовослужбовців : курс лекцій / І. А. Бурлакова, О. В. Шевяков, І. С. Остапенко та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 234 с.
7. Манойло О. Г., Маслій О. М., Луханін В. В., Норчук Ю. В., Єфіменко А. Є. Основи військового управління. Частина 4 : Основи керівництва та лідерства : навч. посіб. Одеса : Військова академія, 2022. 134 с.
8. Основи військового управління. Частина II : Євроатлантичні процедури і стандарти управління підрозділами : навч. посіб. / І. В. Рєпін, В. А. Ожаревський. Львів : НАСВ, 2018. 115 с.
9. Основи теорії військового управління та штабні процедури НАТО : навч. посіб. / В. П. Варакута та ін. Харків : ВІТВ НТУ «ХПІ», 2018. 398 с.
10. Основи управління підрозділом за стандартами НАТО : навч. посіб. / І. Ф. Ролін та ін. Харків : ВІТВ НТУ «ХПІ», 2021. 124 с.

11. Психологія військового лідерства : навч. посіб. / І. А. Бурлакова та ін. Житомир : Житомирська політехніка, 2023. 159 с.

Додаткова література

1. Адізес І. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером / пер. з англ. Світлана Сарвіра. Київ : Наш формат, 2019. 312 с.

2. Гоулман Д., Бояціс Р., Маккі Е. Емоційний інтелект лідера / пер. з англ. Валерія Глінка. Київ : Наш формат, 2021. 288 с.

3. Кокун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Копаниця О. В., Герасименко М. В., Ткаченко В. В. Збірник методик діагностики лідерських якостей курсантського, сержантського та офіцерського складу : метод. посіб. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2012. 433 с.

4. Масао К. Самурай без меча. Як бути мудрим лідером і досягати перемог. Київ : Book Chef, 2021. 240 с.

5. Шеффер Д., Карлінс М. Як здобути прихильність людей і навчитися впливати на них: поради колишнього агента ФБР. Харків : Віват, 2019. 354 с.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

2. Офіційний веб-портал Міністерства оборони України. URL: <https://www.mil.gov.ua/>

3. Офіційний веб-портал Збройних Сил України. URL: <https://www.zsu.gov.ua/>

4. Офіційний веб-портал Наукової бібліотеки НЮУ імені Ярослава Мудрого. URL: <https://library.nlu.edu.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/555-kafedry-viiskovoiurydychnoho-instytutu.html>

НЕІК

Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів «Лідерство у військовій сфері». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=1396>